Mədinə Vüqar qızı HACILI
Qərbi Kaspı Universiteti, magistrant
E-mail: medine.hacili.2019@gmail.com

AİLƏNİN HÜQUQAZİDD DAVRANIŞLARIN TƏZAHÜRÜNDƏ ROLU

Xülasə

Ailə məfhumu insan cəmiyyətinin ən əsas və qədim institutlarından biridir. Ailə həm fərdi, həm də sosial baxımdan böyük əhəmiyyət daşıyır. O, yalnız qan bağları ilə birləşmiş insanların yaşadığı birgə yaşayış forması deyil, eyni zamanda sevgi, hörmət, məsuliyyət və dəstək üzərində qurulmuş mənəvi və sosial bir birlikdir.

"Hüquqa zidd davranışlar" dedikdə, qanunlarla müəyyən olunmuş qaydalara və normalara zidd olan, yəni hüquq sisteminə uyğun gəlməyən hərəkət və ya hərəkətsizliklər nəzərdə tutulur. Bu cür davranışlar hüquq pozuntusu hesab olunur və cəmiyyətin hüquqi qaydalarını pozduğu üçün müxtəlif hüquqi məsuliyyətə səbəb ola bilər.Hüquqa zidd davranışların yaranmasında ailə faktoru önəmli rol oynayır. Sağlam ailə münasibətləri, emosional dəstək, sosial nəzarət və müsbət rol modelləri fərdin qanunlara uyğun davranışlarını təşviq edir. Əksinə, ailədaxili gərginlik, yoxsulluq, nəzarətsizlik və mənfi davranış nümunələri hüquqa zidd davranışların inkişafı üçün münbit zəmin yaradır. Bu səbəbdən hüquq-mühafizə orqanları, məktəblər və sosial xidmət qurumları ailələrlə birgə işləməli, riskli ailələrə erkən müdaxilə edərək preventiv tədbirlər həyata keçirməlidirlər.

Açar sözlər: Ailə məhfumu, qanunaziddlik, günahkarlıq, cinayət, inzibati xəta, mülki-hüquqi pozuntu,intizam pozuntusu.

UOT: 159.9
DOİ: https://doi.org/ 10.54414/ GSDC2638

Giriş

Ailə, insanların bir-birinə sevgi, hörmət və bağlılıq ilə birləşdiyi, birgə yaşadığı və qarşılıqlı dəstək göstərdiyi sosial bir quruluşdur. Ailə, fərqli yaş qruplarından olan insanlar arasında əlaqə yaradan, həm emosional, həm də maddi ehtiyacları qarşılayan bir yerdir. Ənənəvi olaraq, ailə ata, ana və uşaqlardan ibarət olur, amma bu quruluş çox müxtəlif formalarda ola bilər, məsələn, tək valideynli ailələr, geniş ailələr (nənə, baba, qardaşlar və s.) və s.

Ailənin funksiyaları arasında uşaqların tərbiyəsi, əxlaqi dəyərlərin öyrədilməsi, sosial norma və mədəniyyətin keçirilməsi və ailə üzvlərinin bir-birinə psixoloji və maddi dəstək verməsi yer alır. Ailə eyni zamanda sevgi, təhlükəsizlik və qayğı hissi yaradır, həyatın çətinliklərində bir araya gəlmək və problemləri həll etmək üçün bir dayaq olur. Ailənin rolu cəmiyyətin və fərdin inkişafında çox mühüm bir yer tutur. Ailə, insanların əsas sosial mühiti olaraq, həyatlarının başlanğıc mərhələsindən etibarən şəxsiyyətin və dəyərlərin formalaşmasında əsas amildir.

"Ailə məfhumu" — cəmiyyətin ən əsas və vacib sosial institutlarından birini ifadə edən anlayışdır. Ailə, qan bağlılığına, evlilik və ya övladlıq münasibətlərinə əsaslanan, birlikdə yaşayan və qarşılıqlı məsuliyyət daşıyan insanlardan ibarət olan bir qrupdur. Bu anlayış həm hüquqi, həm sosial, həm də mədəni cəhətdən müxtəlif formalarda izah edilə bilər. [5.s.4]

Ailə məfhumuna aid əsas xüsusiyyətlər bunlardır:

- Qan və ya hüquqi bağlılıq – Evlilik, doğmalıq və ya övladlıq yolu ilə yaranan münasibətlər.
- Birgə yaşayış – Eyni evdə və ya eyni təsərrüfatda yaşamaq.
- Maddi və mənəvi dəstək – Ailə üzvləri bir-birinə həm iqtisadi, həm də emosional dəstək verirlər.

- Sosiallaşma funksiyası – Ailə uşaqların ilk sosiallaşma mühiti olur, onlara dəyərlər, davranış qaydaları öyrədilir.
- Nəsil ardıcıllığı – Ailə gələcək nəsillərin formalaşması və tərbiyəsi üçün zəmindir.

Hüquqa zidd davranışlar — cəmiyyətin hüquqi normalarına, yəni qanunlara və digər hüquqi aktlara zidd olan, hüquqi məsuliyyət doğuran hərəkət və ya hərəkətsizliklərdir. Bu davranışlar fərdin və ya qrupun qanunlarla müəyyən olunmuş qaydalara riayət etməməsi ilə xarakterizə olunur və nəticə etibarilə hüquq-mühafizə orqanlarının müdaxiləsini tələb edir.Hüquqa zidd davranışların əsas xüsusiyyətlərinə qeyd olunanları göstərmək olar: [13.s.7]

- Qanunaziddlik – Davranış mövcud qanunvericiliyin müddəalarına zidd olmalıdır.
- Zərərvericilik – Bu davranış ictimai münasibətlərə, fərdlərin hüquq və azadlıqlarına, dövlət və cəmiyyətin maraqlarına zərər yetirir.
- Günahkarlıq – Davranış subyektin iradəsi ilə törədilir, yəni bu əməldə niyyət və ya laqeydlik olur
- Hüquqi məsuliyyətin yaranması – Hüquqa zidd davranış hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılır və müvafiq məsuliyyət tədbirləri tətbiq olunur.

Əsas hissə:

Hüquqazidd davranışlar fərdlərin təməl hüquqlarını pozan və onların azadlıqlarını məhdudlaşdıran hərəkətlərdir. Bu kateqoriya həm daxili, həm də beynəlxalq hüquqda əsaslı yer tutur. Hüquqazidd davranışların müxtəlif növləri mövcuddur və bunlar əsasən cinayət və inzibati hüquq kateqoriyalarına daxil olur. Hüquqazidd davranışların ən çox rast gəlinən növləri bunlardır: [10.s.5]

- Cinayət – Cəmiyyət üçün daha təhlükəli hüquqa zidd əməllərdir və Cinayət Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Məsələn: qəsdən adam öldürmə, oğurluq, dələduzluq, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və s.
- İnzibati xəta – Qanunla müəyyən edilmiş, lakin cinayət sayılmayan daha yüngül hüquq pozuntularıdır. Bunlara yol hərəkəti qaydalarının pozulması, ictimai asayişin pozulması və s. daxildir. Bu əməllərə görə cərimə, xəbərdarlıq, inzibati həbs və s. tətbiq edilə bilər.
- Mülki-hüquqi pozuntu – Mülki hüquq normalarına zidd olan və başqa şəxsin hüquqlarına zərər yetirən davranışlardır. Məsələn, müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi, əmlaka zərər vurulması, təzminat ödənilməsinin rədd edilməsi və s.
- İntizam pozuntusu – Əmək və ya xidmət intizamını pozan davranışlardır. Məsələn, işə səbəbsiz gəlməmək, rəhbərliyin qanuni göstərişlərini yerinə yetirməmək və s. Bu cür pozuntulara görə töhmət, əmək müqaviləsinin ləğvi və digər intizam tədbirləri tətbiq olunur.

Hüquqa zidd davranışların yaranma səbəbləri bir çox müxtəlif amillərlə əlaqəlidir və bu səbəblər sosial, iqtisadi, psixoloji və hüquqi mühitə bağlı ola bilər. Bəzi şəxslərdə davranış pozuntuları ilə bağlı psixoloji problemlər hüquqa zidd hərəkətlərə gətirib çıxara bilər. Qanunlarda olan boşluqlar bəzi davranışların hüquqa zidd olduğu halda cəzalandırılmamasına səbəb ola bilər. Cinayət törədənlərin cəzasız qalması başqalarını da bu cür davranışlara təşviq edə bilər.Hüquqa zidd davranışların yaranma səbəbləri kimi əsasən aşağıda qeyd olunanları göstərmək olar: [5.s.5]

- Ailədaxili və sosial mühitin mənfi təsiri
- Maddi sıxıntılar və işsizlik
- Psixoloji pozuntular və emosional problemlər
- Hüquqi savadsızlıq
- Dövlət nəzarətinin və profilaktik tədbirlərin zəifliyi
- Qanunvericilikdə olan boşluqlar və ya tətbiqindəki problemlər

Hüquqa zidd davranışların risk faktorları haqqında geniş şəkildə danışmaq üçün bu cür davranışların formalaşmasına təsir edən fərdi, ailəvi, sosial və ətraf mühitlə bağlı amilləri nəzərə almaq vacibdir. Son illərin ədəbiyyatlarında ən çox rast gəlinən risk faktorları bunlardır:

Fərdi risk faktorları bir insanın sağlamlığına və ya rifahına mənfi təsir göstərə biləcək şəxsi xüsusiyyətlər, vərdişlər və ya həyat tərzi ilə bağlı olan amillərdir. Psixoloji problemlər, maddə asılılığı və təhsil səviyyəsinin aşağı olması fərdi risk faktorlarına aiddir.

Ailəvi risk faktorları isə bir fərdin sağlamlığı və rifahına təsir edə biləcək ailə mühitindən və genetik faktorlardan qaynaqlanan riskləri özündə ehtiva edir.

Ailədaxili zorakılığı, ailə nəzarətinin zəifliyini, ailədə yaşanmış kriminal keçmiş və maddi sıxıntıları Ailəvi risk faktorlarına nümunə göstərmək olar.

Bundan əlavə olaraq, televiziya, filmlər, video oyunlar və sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılan zorakı və hüquqa zidd davranışların normallaşdırılması gənclərin bu davranışlara marağını artıra bilər. Kiber mühitdə hüquqa zidd fəaliyyətlər,internetdə kibercinayətlər, onlayn qumar oyunları, fırıldaqçılıq kimi hallar xüsusilə gənclər üçün risk yaradır.

Ailə daxilində fiziki və ya psixoloji zorakılığa məruz qalan uşaqların gələcəkdə hüquqa zidd davranışlara meyilli olmaları ehtimalı yüksəkdir. Onlar bu travmaları aqressiv davranışlarla ifadə edə bilərlər. Valideyn nəzarətinin olmaması və ya çox zəif olması uşaqların davranışlarını sərbəst və məsuliyyətsiz şəkildə formalaşdırmasına səbəb olur. Bu, xüsusilə yeniyetmələrdə qanunlara qarşı laqeyd münasibətə gətirib çıxara bilər. Hüquqa zidd davranışlar (cinayət, vandalizm, narkotik istifadəsi və s.) fərdi və cəmiyyət üçün ciddi təhlükə yaradır. Bu davranışların formalaşmasında fərdi, sosial və ailəvi faktorlar mühüm rol oynayır. Ailə, uşağın ilk sosiallaşma mühiti olaraq onun davranış və dəyərlərinin formalaşmasında əsas təsir mexanizmi kimi çıxış edir. [15.s.6]

Ailənin hüquqa zidd davranışlara (qanun pozuntuları, cinayətlər və s.) təsir edə biləcək bir çox faktoru vardır. Bu faktorlar əsasən sosial, psixoloji və iqtisadi sahələrlə bağlıdır. Ailənin hüquqa zidd davranışlara təsir edə biləcək faktorları aşağıda qeyd olunmuşdur:

- *Valideyn nəzarətinin zəifliyi*

-Uşağın və yeniyetmənin fəaliyyətlərinə nəzarətin olmaması, onların neqativ davranışlara meylli olmasına şərait yaradır.

-Valideynlərin laqeydliyi və ya həddindən artıq sərt olması davranış pozuntularına səbəb ola bilər.

- *Ailədaxili zorakılıq və münaqişələr*

Ailədə tez-tez baş verən münaqişələr, fiziki və ya psixoloji zorakılıq uşaqlarda aqressiv və destruktiv davranışların yaranmasına yol açır.

-Ailənin maddi çətinliklər yaşaması uşağın təhsildən yayınması, cinayətkar qruplara qoşulması kimi riskləri artırır.

- *Sosial-iqtisadi şərait*

-Sosial çatışmazlıqlar, cinayətkarlıqla bağlı davranışların artmasına zəmin yarada bilər.

- *Ailədə cinayətkar modelin mövcudluğu*

- Ailənin bir üzvünün hüquqa zidd fəaliyyətlə məşğul olması (məsələn, narkotik alveri, oğurluq və s.) uşaqlar üçün mənfi rol modeli olur.

- *Ailədə emosional dəstəyin olmaması*

- Valideyn-övlad münasibətlərində yaxınlıq və dəstək yoxdursa, uşaq özünü tənha hiss edə və neqativ təsirlərə açıq ola bilər.

Ailələrlə maarifləndirmə işlərinin aparılması, psixoloji və sosial dəstək proqramlarının gücləndirilməsi, sosial riskli ailələrlə məqsədyönlü işlərin təşkili, məktəb və ailə arasında daha sıx əməkdaşlığın qurulması ailənin hüquqa zidd davranışlarına profilaktik yanaşma vasitələridir.

Hüquqa zidd davranışların qarşısının alınmasında ailənin rolu danılmazdır. Ailədə mövcud olan problemlər vaxtında aşkar olunmalı və müvafiq dəstək göstərilməlidir. Sağlam ailə mühiti hüquqa zidd davranışların qarşısını almağın əsas açarlarından biridir. [12.s.4]

Hüquqa zidd davranışların yaranmasında çoxsaylı və bir-biri ilə qarşılıqlı təsir göstərən faktorlar iştirak edir. Bu risk faktorlarının qarşısını almaq üçün fərdi səviyyədə psixoloji dəstək, ailədə düzgün tərbiyə, cəmiyyət səviyyəsində isə sosial ədalət və maarifləndirmə işləri çox vacibdir. İnteqrasiya olunmuş sosial proqramlar, gənclərin təhsil və məşğulluq imkanlarının artırılması, həmçinin hüquq-mühafizə orqanları ilə cəmiyyət arasında etibarlı əlaqələrin qurulması hüquqa zidd davranışların azalmasında mühüm rol oynaya bilər. [19.s.7]

Hüquqa zidd davranışlar cəmiyyətin hüquqi və sosial nizamını pozan, fərdin və ya qrupun qanunlara uyğun olmayan hərəkətləridir. Bu cür davranışların yaranmasında müxtəlif sosial, psixoloji və bioloji faktorlar rol oynayır.

Xüsusilə ailə institutu fərdin ilkin sosiallaşma mühiti olaraq onun şəxsiyyətinin formalaşmasında mühüm təsirə malikdir. Ailənin strukturu, funksiyası, ailədaxili münasibətlər və valideyn nəzarəti hüquqa zidd davranışların yaranmasında risk və ya qoruyucu faktor kimi çıxış edə bilər. [19.s.6]

Ailə uşağın ilk təhsil və tərbiyə mühiti olaraq onun dəyərlər sistemini, davranış normalarını və

sosial bacarıqlarını formalaşdırır. Aqressiv, qayğısız və ya qeyri-sabit ailə mühiti uşaqlarda davranış pozuntularının yaranmasına zəmin yaradır. Ailədaxili zorakılıq, valideynlər arasında davamlı münaqişə və emosional laqeydlik uşağın özünü ifadə etmə formalarını mənfi istiqamətdə formalaşdıra bilər.

Tədqiqatlar göstərir ki, yetərli valideyn nəzarətinin olmaması hüquqa zidd davranışların riskini artırır. Valideynlərin uşağın gündəlik fəaliyyətlərindən xəbərsiz olması, onunla vaxt keçirməməsi və ya sərhədsiz azadlıq tanıması fərdin sosial qaydaları pozma ehtimalını artırır. Digər tərəfdən, avtoritar və ya həddən artıq sərt nəzarət də bəzən əks nəticə verərək gənclərdə etiraz və üsyan davranışlarına səbəb ola bilər. [9.s.2]

Tək valideynli ailələrdə, boşanmış və ya parçalanmış ailələrdə böyüyən uşaqların hüquqa zidd davranışlara meylli olma ehtimalı daha yüksəkdir. Ailədə ata və ya ana rolunun olmaması fərdin şəxsiyyətinin tam formalaşmasına mane ola bilər. Eyni zamanda, yoxsulluq, işsizlik və sosial müdafiəsizlik kimi sosial-iqtisadi faktorlar ailə üzvləri arasında gərginlik yaradır və bu da uşağın psixoloji vəziyyətinə mənfi təsir edir.

Əgər ailə üzvlərindən biri (xüsusilə ata və ya böyük qardaş) hüquqa zidd davranışlar sərgiləyirsə, uşaq bu davranışları normal və qəbuledilən model kimi qavrayır. Bu zaman hüquqa zidd davranışlar ailə daxilində öyrənilmiş və təkrarlanan bir prosesə çevrilə bilər. Bandura'nın sosial öyrənmə nəzəriyyəsinə əsasən, uşaqlar müşahidə yolu ilə davranış modellərini mənimsəyirlər. [12.s.8]

Nəticə

Ailə, hüquqa zidd davranışların formalaşmasında həm risk, həm də qoruyucu faktor kimi mühüm rol oynayır. Sağlam ailə münasibətləri, emosional dəstək, adekvat nəzarət və müsbət rol modelləri uşaqlarda sosial məsuliyyət hissini gücləndirir və qanunlara uyğun davranışların inkişafına şərait yaradır. Digər tərəfdən, ailədaxili gərginlik, nəzarətsizlik, zorakılıq və mənfi davranış nümunələri hüquqa zidd davranışların yaranma ehtimalını artırır. Buna görə də, hüquqmühafizə və sosial müdafiə sistemləri hüquqa zidd davranışların qarşısını almaqda ailə institutu ilə sıx əməkdaşlıq etməlidirlər.

Ailənin hüquqa zidd davranışlara təsirinin risk faktoru və statistik göstəricilərinə əsasən ağaşıda qeyd olunan ümumi nəticələrə gəlmək olar: [18.s.11]

- Cinayət törədən gənclərin 60%-i problemli ailədə böyüyüb (WHO) və buna ailədaxili problemlər səbəb olmuşdur.
- Boşanmış ailədə böyümüş yeniyetmələrin hüquqazidd davranış riski 2,3 dəfə yüksək olur. Ata nəzarəti olmayan ailələrdə hüquqazidd davranış riski 40% daha çox olur. Azərbaycanda hüquq pozan gənclərin 52%-i uşaqlıqda zorakılıq yaşayıb.
- Ailədaxili zorakılığa məruz qalan uşaqlarda cinayət riski 3 dəfə artıq olur. İşsizlik olan ailələrdə hüquqazid davranış riski 55%-dən daha çoxdur. Aşağı sosial-iqtisadi vəziyyəti olan ailələrdə böyüyən uşaqlarda hüquqazidd davranış riski digər ailələrə nisbətən 2 dəfə yüksəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsi. Bakı, 1999.
2. İsmayılov E. Yetkinlik yaşına çatmayanların qeyri-qanuni davranışı və onun sosial-psixoloji səbəbləri. Bakı: Elm və təhsil, 2015.
3. Əliyeva L. Ailənin sosial funksiyaları və onların gənc nəslin tərbiyəsində rolu. Bakı: Təhsil nəşriyyatı, 2018.
4. Qurbanov A. Kriminologiya. Bakı: Hüquq ədəbiyyatı, 2012.
5. Həsənov E. Ailə və Hüquq Mədəniyyəti İnstitutu: sosial-hüquqi yanaşma. Bakı: Elm və təhsil, 2021.
6. Quliyeva S. Məişət zorakılığının hüquqi və psixoloji aspektləri. Azərbaycan Hüquq Jurnalı, № 2, səh. 45–53, 2020.
7. Məmmədov T. Gənclərdə qeyri-qanuni davranışın formalaşmasına ailənin təsiri. Bakı: Hüquq və Cəmiyyət nəşriyyatı, 2022.
8. İsmayılova N. Riskli ailələrin sosial-mədəni xüsusiyyətləri və onların cinayətə təsiri. Sosial Elmlər və Hüquq Tədqiqatları Jurnalı, No 4, 2023.
9. Kaya R., Demir A. Ailə və cinayət: sosioloji bir baxış. İstanbul: Nobel Nəşrləri, 2020.
10. Lefkowitz MM, Aron LD, Walder LO, Huesmann LR Zorakı olmaq üçün böyümək:

Təcavüzün inkişafının uzunlamasına tədqiqatı. Nyu York: Pergamon Press, 1977.
11. Merton R.K. Sosial quruluş və anomiya. American Sociological Review, 3(5), 1938.
12. Bandura A. Sosial öyrənmə nəzəriyyəsi. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1977.
13. Siegel L.J. Kriminologiya: nəzəriyyələr, nümunələr və tipologiyalar (14-cü nəşr). Boston: Cengage Learning, 2021.
14. Kavanagh K., Dobaş R. E. Yetkinlik yaşına çatmayanlar arasında cinayətkarlığın inkişafında ailə quruluşunun rolu. Yuvenal Ədalət, cild. 20(3), səh. 213–229, 2020.
15. Akbulut Y. Ailə çatışmazlığının yetkinlik yaşına çatmayanların cinayətkarlığına təsiri. “Ədalət və Toplum” jurnalı, cild 8, №1, səh. 33–48, 2022.
16. Sampson R.J., Laub J.H. Cinayət və Həyat Kursu (3-cü nəşr). Nyu York: Routledge, 2023.
17. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST). Zorakılığın qarşısının alınması üzrə qlobal status hesabatı. Cenevrə: ÜST Nəşriyyatı, 2021.
18.https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrcs/pblctns/wht-knw/index-en.aspx
19https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK44293/

Medina Vugar HACILI
Western Caspian University, Master's student
E-mail: medine.hacili.2019@gmail.com

THE ROLE OF FAMILY IN THE MANIFESTATION OF ILLEGAL BEHAVIOR

Summary

The concept of family is one of the most basic and ancient institutions of human society. Family is of great importance both from an individual and social perspective. It is not only a form of living together in which people united by blood ties live, but also a spiritual and social unity built on love, respect, responsibility and support.

"Illegal behavior" refers to actions or inactions that are contrary to the rules and norms established by law, that is, do not comply with the legal system. Such behavior is considered a violation of the law and may lead to various legal responsibilities as it violates the legal rules of society. The family factor plays an important role in the emergence of illegal behavior. Healthy family relationships, emotional support, social control and positive role models encourage the individual to behave in accordance with the law. On the contrary, family tension, poverty, lack of control and negative behavior patterns create fertile ground for the development of illegal behavior. For this reason, law enforcement agencies, schools and social service agencies should work together with families, intervene early in at-risk families and implement preventive measures.

Keywords: Family crime, illegality, guilt, crime, administrative offense, civil-legal violation, disciplinary violation.

Медина Вугар ХАДЖИЛИ
Западно-Каспийский университет ,студент магистратуры
E-mail: medine.hacili.2019@gmail.com

“РОЛЬ СЕМЬИ В ПРОЯВЛЕНИИ АНТИПРАВОВОГО ПОВЕДЕНИЯ”

Резюме

Понятие семьи является одним из самых основных и древних институтов человеческого общества. Семья имеет огромное значение как в индивидуальном, так и в социальном плане. Это не только форма сосуществования людей, объединенных кровными узами, но и духовное и социальное единство, построенное на любви, уважении, ответственности и поддержке.

«Противоправное поведение» означает действия или бездействие, противоречащие правилам и нормам, установленным законом, то есть не соответствующие правовой системе. Такое поведение считается нарушением закона и может повлечь за собой различные правовые последствия, поскольку оно нарушает правовые нормы общества. Семейный фактор играет важную роль в возникновении противоправного поведения. Здоровые семейные отношения, эмоциональная поддержка, социальный контроль и положительные примеры для подражания поощряют законопослушное поведение человека. Напротив, напряженность в семье, бедность, отсутствие контроля и негативные модели поведения создают благоприятную почву для развития противоправного поведения. По этой причине правоохранительные органы, школы и социальные службы должны работать с семьями и принимать профилактические меры, вмешиваясь на ранних этапах в семьи, находящиеся в группе риска.

Ключевые слова: Семейный спор, противоправность, вина, преступление, административное правонарушение, гражданско-правовое нарушение, дисциплинарное нарушение.

Daxil olub: 02.06.2025